

Izabela Mirkowska, Izabela Sikorska-Ulfik

Reszel, woj. olsztyńskie, st. 2

Informator Archeologiczny : badania 22, 133-134

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nowożytnym, ułożonym na starszej siedzibie, którą roboczo wiązać można z wzmiankowaną w 1450 r. "fortalicją".

Dokumentacja i materiały po opracowaniu w Katedrze Archeologii UŁ przekazane zostaną do WKZ w Łodzi.

Badania zostały zakończone.

Podrzecze, woj. leszczyńskie, st. 3 - patrz okres wpływów rzymskich.

Połowice, gm. Małdyty, woj. olsztyńskie, st. 1 - patrz okres wpływów rzymskich.

Puszczykowo, woj. poznańskie, st. 52 - patrz paleolit i mezolit.

Racibórz,
woj. katowickie
Zamek-Ostróg

PP Pracownik Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska Oddział w Łodzi

Badania prowadził mgr Błażej Muzolf. Finansowało Wojewódzkie Biuro Projektów w Zabrze. Czwarty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne i zamek średniowieczny.

Badania skupiły się w partii południowej i południowo-wschodniej założenia obronnego. Uzyskane wyniki dostarczyły dalszych istotnych elementów dla całościowej rekonstrukcji wyglądu zamku w średniowieczu.

W narożu południowo-wschodnim odsłonięto fundamenty lekko wysuniętej przed I linię murów obronnych ceglanej okrągłej wieży wzniesionej w wątku wendyjskim o średnicy podstawy ok. 16 m. Od wschodu była ona zaopatrzona w trzy przypory. Jej wstępna datacja odnosi się do XIV w. Wieża ta już w 1609 była w stanie ruiny.

Wykopy zlokalizowane od strony Odry (południowa partia założenia) uchwyciły fragmenty nieistniejącej dziś na powierzchni I linii murów obronnych wzniesionych także w wątku wendyjskim. Wskazuje to na istnienie dookólnych murów zamku, co w dotychczasowej literaturze nie było tak pewne. Na ciągu murów odkryto także starsze umocnienia wału grodu z XII-XIII w. w postaci palisady. Jak dotychczas uchwycono trzy fazy użytkowania wału. Nader ciekawe jest odkrycie śladów po umacnianiu nasypu glinianego wału kilku rzędami - po kilkanaście w szeregu - pali. Stosowanie tego zabiegu zlokalizowano jedynie w partii południowej narażonej na częste wylewy rz. Odry.

W partii południowo-zachodniej uchwycono ciąg zabudowy ceglanej skrzydła zachodniego, odsłonięte fragmentarycznie w sezonie 1985. Datowanie tej zabudowy odnosimy do wieku XV-XVI.

Realizacja wykopów w narożu południowo-wschodnim pozwoliła odsłonić także pozostałości po XIX-XX w. zabudowie, będącej najpewniej resztkami restauracji rozebranej pod koniec lat 30-tych XX w.

Kontynuowano także badania przed kaplicą zamkową. Wyniki badań pozwoliły odtworzyć cały plan kruchty dostawionej do kaplicy od zachodu. Była ona wykonana z kamienia (fundamenty) i cegły w wątku wendyjskim. Budowała ją posiadająca dwa niewielkie wejścia na linii N-S, bez wejścia w ścianie szczytowej. Od północy do kruchty dostawiono aneks wzniesiony w I poł. XVI w., a wykonany w całości (jego partie fundamentowe) z detalu kamiennego pochodzącego z kaplicy. Materiał ten uzyskano w wyniku częściowego zawalenia się kaplicy w 1519 r. Wydobyto m. in. fragmenty żeber, maswerków i laskowań okiennych, obramień wnęk sedlisk, słupki, wsporniki, abakusy głowic jak i fragmenty profilowanego cokołu przypór.

Wszystkie te detale pozwalają bez mała w całości zrekonstruować pierwotny wygląd kaplicy w XIII w. Po badaniach zniknęły ostatnie wątpliwości co do starszeństwa murów obronnych zamku znajdujących się na tyłach kaplicy, obecnie jest pewnikiem, że mury te są starsze niż kaplica.

Próbowano także wyjaśnić sprawę fragmentu muru w wątku wendyjskim tkwiącym pod linią murów obronnych na międzymurzu wschodnim (badania z sezonu 1987). Wykop założony na zewnątrz II linii murów nie natrafił na jego kontynuację bądź na ślady jego rozbiórki. W takiej sytuacji być może mamy do czynienia z fundamentem jakiejś arkady lub filara (wymiarowość fundamentu ok. 2 x 3 m) wystawionego przed pierwotną linię murów obronnych. Kwestia ta wymaga wyjaśnienia w toku dalszych badań.

Badania będą kontynuowane.

Reazel,
woj. olsztyńskie,
st. 2

Muzeum Warmii i Mazur

Badania prowadziła mgr Izabela Mirkowska. Nadzór merytoryczny spr.

wowała mgr Izabela Sikorska-Ullik. Finansował WKZ w Olsztynie. Drugi sezon badań. Średniowieczne Stare Miasto (2 poł. XIV XV w.).

Celem badań było odkrycie i uchwycenie stanu zachowania średniowiecznego drewnianego kanału odprowadzającego wodę z części Starego Miasta w Olsztynie częściowo odkrytego w wykopie w 1987 r. W związku z prowadzoną inwentaryzacją średniowiecznych murów obronnych w wykopie tym istniała możliwość odkrycia części miejskiego muru obronnego.

Wykop 2 usytuowano w północnej części miasta za średniowiecznym miejskim murem obronnym. Krawędź północnego wykopu łączyła się ze zeszlórocznym. Odkryto dalszy odcinek z przebiegiem kanału. Całkowita długość odkrytego kanału wyniosła 11,5 m, który przechodził przez mur. Koryto kanału miało przekrój prostokątny. Samo koryto było z drewna dębowego, natomiast przykrycie z drewna świerkowego. Składały się na niego następujące elementy: boki wzmocnione dranicami na całej długości kanału dostawione do jego dna i spodu. Przykryty był deskami w liczbie 32 na zbadanym odcinku. Kanał był w dobrym stanie. Został zabezpieczony i będzie nadal spełniał swoją funkcję. W zachodniej części wykopu równoległe do kanału w odległości 1,3 m odsłonięto fragmenty drewnianego koryta-rynsztoku, położonego wyżej o 1 m w stosunku do niego. Był on na poziomie ulicy. Odkryto go na długości 3,10 m. Pozostała część rynsztoku wchodziła w profil wykopu. W wykopie odkryto inny ważny element: średniowieczny fundament miejskiego muru obronnego szerokości 2 m. Fundament muru zbudowany był z kamieni i posadowiony na głębokości 2,85 m. Mur ten jest z końca XIV w. Uległ on zniszczeniu podczas pożaru w 1806 r. i na początku XX w., w trakcie zakładania nowożytnego kanalizacji.

Na podstawie dotychczasowych badań można datować odkryty kanał na koniec XVIII w. przy czym jest on dokładnie położony na miejscu średniowiecznego.

Eksplorowane warstwy przemieszane dużą ilością gruzu ceglanego, kamieni, zaprawy i dostarczyły zabytki z końca XVIII i połowy XX w.

Dalsze badania uzależnione są od przebiegu prac rewaloryzacyjnych na Starym Mieście.

Rozdrażew,
woj. kaliskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadził dr Leszek Wojda przy współudziale mgr L. Wiewióry. Finansował WKZ w Kaliszu. Pierwszy sezon badań. Dwór na kopcu (XV - XVII w.).

Obiekt znajduje się ok. 60 m na wschód od strugi Rozdrażewskiej w pobliżu mostu kolejki wąskotorowej nad wymienionym ciekim. Słabo widoczne w terenie wyniesienie o kształcie owalnym liczy ok. 40 m po osi N-S i ok. 39 m po osi E-W. Otacza je dookólna, czytelna jeszcze w terenie fosa o szerokości od 5 do 8 m.

Wykonano łącznie 21 odwiertów w tym 15 na osi N-S i 6 na osi E-W, oraz przecięto obiekt na osi N-S wykopem o wymiarach 20 x 2 m podzielonym na 4 odcinki, od fosy w części południowej do partii środkowej kopca. Dzięki wymienionym działaniom uzyskano "całkowity" profil obiektu na linii N-S.

W trakcie prac pozyskano 448 fragmentów ceramiki, 93 fragmenty kaflí piecowych, 28 fragmentów kości zwierzęcych, w tym półfabrykat łyżwy kościanej, 4 fragmenty przedmiotów metalowych oraz nieliczne fragmenty ceramiki budowlanej w postaci ułamków płytek posadzkowych i cegły zendrówki.

Charakter znalezionego materiału ceramicznego oraz kaflí piecowych wskazuje na rezydencjonalno-obronną funkcję obiektu (ceramika redukcyjna - kuchenna, stołowa, ceramika użytkowa, ceramika z polewą, angobowana i biała z glinki kaolinowej). Wśród kaflí dominują fragmenty kaflí garnkowych. Kafle płytowe noszą w większości wypadków ślady polewy zielonej i brązowej oraz wielobarwnej.

Badania wykazały, że mamy do czynienia z obiektem dwufazowym, położonym wśród łąk na sztucznie usypanym kopcu, do którego przez fosę od strony południowej prowadził drewniany pomost o szerokości ok. 4 m. Pomost wsparto na pionowo bitych palach o grubości ok. 30 cm. Do wyłożenia pomostu użyto belek o szerokości ok. 10-20 cm.

Pierwszą fazę użytkowania dworu można datować wstępnie na XV w. Był to obiekt drewniany, który uległ zniszczeniu przez pożar.

W XVI w. na miejscu drewnianego powstał obiekt murowany wzniesiony z cegły i eratyków, który istniał zapewne po XVII/XVIII w. W latach 30-tych obecnego stulecia kopcę poddano niwelacji a kamienne fundamenty dworu murowanego częściowo rozebrano.

Badany obiekt należy wiązać z rodziną Rozdrażewskich herbu Dollwa (w XV w. Pasko sędzia poznański, w XVI - Stanisław kasztelan rogoziński i Jan podkomorzy i kasztelan poznański).

Materiały do czasu opracowania znajdują się w Katedrze Archeologii UŁ.
Badania będą kontynuowane.